

Teofil Długosz

Części składowe archidiecezji lwowskiej obrządku łacińskiego

Collectanea Theologica 16/1, 113-115

1935

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

z rozmowy w Rzymie z OO. De La Taille T. J., Boyer T. J., Garrigou-Lagrange Z. K., Gredtem Z. B., a choćby i z zarzutów Szanownego Krytyka. Chodzi nadto o oparcie pierwszych zasad naszego myślenia, a tem samym całej metafizyki na silnym, a szerokim fundamencie, jakim nie może być (jak niektórzy przypuszczali) istota rzeczy materialnych, ani też (według zdania drugich) być abstrahowany, ale jedynie być poznawany „per se et naturaliter“, a więc bezwzględnie „primo“, w poszczególnych istotach rzeczy materialnych.

*

Na tem chciałbym zakończyć moją odpowiedź. Gdyby zaś Czcigodny Krytyk odpowiedź tę mimo wszystko uważał za niewystarczającą, to zechce może poprzeć swoje twierdzenia tekstami św. Tomasza, by mię skłonić do zmodyfikowania dotychczasowych przekonań. Dopóki to nie nastąpi, uważam, że mam wszelkie prawo stać twardo na zajęтым przeze mnie „skromnym odcinku wiedzy“ (Kr. str. 296).

Ks. Stanisław Adamczyk.

CZĘŚCI SKŁADOWE ARCHIDIECEZJI LWOWSKIEJ OBRZĄDKU ŁACIŃSKIEGO.

*[Quaenam paroeciae decursu temporis archidioecesi Leopoliensi
rit. lat. adnumeratae sint].*

Choćby swojego czasu nie było wielkich różnic między diecezjami i choćby niewielki był patryjotyzm lokalny, to w każdym razie przyłączenie do diecezji jednej kilku części z innych diecezji, jak to się stało z archidiecezją lwowską obrz. łac., stanowiło pewną trudność. Ułatwieniem było to, że lwowska archidiecezja była tuż po rządach tak wytrawnego, energicznego i w najdrobniejsze szczegóły wglądającego pasterza, jakim był arcybiskup Sierakowski z swym synodem, listem pasterskim i z swemi wizytacjami kanonicznymi; wielką rolę jednoczącą stanowił też józefinizm, który zawierał dla wszystkich nowe, wspólne niebezpieczeństwo przez normowanie z swej strony całego życia kościelnego na własną modłę. Dzisiaj poszły już w zapomnienie dawne granice diecezji, podkreślanie ich na codzień jest niewskazane i niepraktyczne. Tutaj chodzi tylko o szczegółowe przedstawienie części składowych lwowskiej archidiecezji ze względów czysto historycznych.

Utrata łączności przez pewne parafje diecezji kamienieckiej, łuckiej i chełmskiej ze swymi ordynarjuszami po 1772 r. i tendencja rządu austriackiego, by tę łączność przerwać bezwzględnie, podobnie jak postępowano i w stosunku do zakonów, doprowadziły najpierw na podstawie rozporządzenia Józefa II, a potem dopiero przez zatwierdzenie Stolicy Apostolskiej do wykreślenia nowych granic archidiecezji lwowskiej.

Z diecezji kamienieckiej weszły następujące parafje: Husiatyn, Tarnoruda, Sidorów, Kołędziany (w 1749 r. budował się tu kościół drewniany i było obiecane uposażenie dla proboszcza), Jagielnica, Jazłowiec, Tłuste, Czerwonogród, Okopy (kościół w 1749 r. w stanie zniszczenia), Krzywce, Piszczatyńce (w 1749 r. zniszczony), Borszczów, Skała.

Tem samem z kamienieckiej diecezji pochodzą później wydzielone parafie i ekspozytury jak Łosiacz, Mielnica, Dźwiniaczka, Głębczek, Jezierzany, Korolówka, Nowosiółka Biskupia, Turylcze, Tłusteńskie, Ułaszkwce, Wasylkowce, Beremiany, Burakówka, Lisowce, Połowce, Uściczko, Zaleszczyki, Uhryńkowce, Szczytowce, Winiatyńce.

Z diecezji łuckiej weszły następujące parafje: Brody, Olesko, Podkamień, Szczurowice, Toki, Stanisławczyk, Leszniów, Założce, Opryłowce, Zbaraż. Pośrednio weszły później powstałe placówki jak Milno, Trościaniec, Obarzańce, Ponikwa, Pieniaki, Podwołoczyska, Łozowa, Jacowce, Maksymówka, Sieniawa, Stryjówka, Zarudeczko, Berezowica Mała.

Z diecezji chełmskiej, której parafje początkowo należały do przemyskiej, weszły następujące parafje: Rawa, Magierów, Mosty, Potylicz, Uhnów, Bełz, Wareż, Sokal, Krystynopol, Ostrów, Stojanów, Tartaków, Witków, Dobrotwór, Płazów, Narol, Lipsk. Pośrednio weszły później powstałe placówki: Chołojów (częściowo), Bruckenthal, Żniatyn, Switarzów, Tarnoszyn, Wojsławice, Bełzec, Brusno, Radziechów (częściowo).

Z diecezji przemyskiej pochodzą: Cieszanów, Dzików, Kobylnica, Lubaczów, Łukawiec, Oleszyce, Stryj, Skole, Felicienthal.

Z archidiecezji ormiańskiej Obertyn z powodu braku dusz obrz. ormiańskiego.

Odpadły natomiast od lwowskiej archidiecezji: Łysiec do archidiec. orm., Jaworów, Bruchnał, Komarno, Rudki, Rumno, Tułigłowy i Wołoszcza do diec. przemyskiej.

Opierałem się w tem zestawieniu na relacji arcyb. lwow. Ferdynanda Kickiego z r. 1790, relacji chełmskiej z 1649, relacji kamienieckiej z 1749 r., synodzie diec. łuckim z 1726, synodzie lwowskim z 1765 r., synodzie chełmskim z 1717 r. i ks. Fr. Pawłowskiego „Premislia sacra“.

Z powyższego wynika, że lwowska archidiecezja była znacznie mniejsza niż obecnie, a nadto że stolica diecezji leżała na północnym swym krańcu blisko jej granicy z diecezją chełmską. Dawna stolica Halicz znajdowała się w centrum diecezji.

Parafje obce przydzielono, własne odstąpiono za Ferdynanda Kickiego faktycznie na podstawie rozporządzenia czyli na rozkaz cesarza Józefa II. Daty tej jednak nie można uważać za obowiązującą, bo arcyb. Kicki zastrzegł się, że potrzebna jest na to zgoda Stolicy Apostolskiej i dopiero od daty aprobowania przez Stolicę Apostolską można uważać te zmiany za obowiązujące. Daty są różne: 1791 r. dla parafij z chełm. i przem. diec., 1796 dla parafij z diec. łuckiej i Obertyna, 1819 dla parafij z diecezji kamienieckiej. Przytem Czortkowa nie można uważać za parafję pochodzącą z diec. kamienieckiej, bo on tylko przez krótki czas na rozkaz Józefa II należał do diec. kamienieckiej.

Lwów

Ks. Teofil Długosz.